

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Зі вступом людства у третє тисячоріччя та формуванням нових парадигм пізнавальної діяльності стає досить актуальним переосмислення існуючих наукових концепцій. Виникає потреба нового світобачення, культивування системних уявлень, які адекватно відображають світ у всій розмаїтості його виявів (об'єктів, систем, процесів), асиміляції досягнень наукової та філософської думки останніх десятиліть. В остаточному підсумку йдеться про новітню наукову картину світу.

Проблемою побудови нової, цілісної картини світу переймаються вчені різних галузей науки. Одні з них переконані, що об'єктивно існуючий світ не вичерпується тільки матеріальною стороною, що сприймається нашими органами чуття чи фізичними приладами [див.: 1, с.253]. Прихильники такого погляду переконані, що разом із матеріальним світом існує реальність вищого порядку, яка має принципово іншу природу, відмінну від реальності матеріального світу. На їхню думку, саме цей вищий світ визначає структуру та еволюцію світу матеріального. Наприклад, стверджується, що об'єктами світу вищої реальності є не матеріальні системи, як у мікро-, макро- і мегасвітах, а зовсім інші фізичні й математичні структури, що проявляються в матеріальному світі у вигляді науково-природничих законів [там само, с.250]. Ці структури постають носіями ідеї доконечності, загальнозначущості та регулярності, що виявляють сутність об'єктивних фізичних законів.

Але одних законів фізичних і математичних структур недостатньо для існування матеріального світу. Необхідна безліч додаткових програм, які визначають “поведінку” та еволюцію матеріальних об'єктів. З погляду вказаного підходу кожна матеріальна система є втіленням ідеальної структури, а її еволюція визначається якоюсь програмою. Програма припускає певну спрямованість розвитку, тобто його мету. Оскільки будь-яка програма не може виникнути сама собою, а є продуктом творчого акту, то, як вважають окремі фізики-теоретики, Всесвіту властивий творчий Розум. З їхнього погляду матеріальний світ є лише “нижнім шаром” буття, що взаємодіє з усіма іншими шарами і визначається ними.

Отже, підсумовуючи, варто звернути увагу на те, що історична ретроспектива розуміння наукою реальності свідчить, що це розуміння було

неповним. Диференціація природи на живу і неживу призводила до виникнення різних моделей інтерпретації тих самих об'єктів. Наслідком такого стану справ у науці була часта зміна поглядів на природу будови Всесвіту. За словами В.Стьопіна, фізична картина світу не містила в собі всього знання про світ, тому й не могла дати адекватної інтерпретації всіх явищ природи [див.: 2, с.290]. Така ситуація вимагала введення іншого бачення світу, реальності. Зокрема введення категорії свідомості дало змогу побудувати теорії та гіпотези, в рамках яких стало можливе намітити тенденції побудови єдиної картини світу.

1. Кулаков Ю.И. *Поиск научной истины ведет к Богу; Идлис Г.М. Высший разум или Мыслящий Универсум //Взаимосвязь физической и религиозной картин мира. Физики-теоретики о религии – Кострома: Изд-во МИИЦАОСТ, 1996. – 253 с.*

2. Степин В.С. *Теоретическое знание. – М. 2000. – 292 с.*

Ольга Оробко

Національна академія Державної прикордонної служби
України імені Б.Хмельницького, м. Хмельницький

НАУКОВА КАРТИНА ФОРМУВАННЯ СВІТУ (ОНТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

Як відомо, сучасна наука в якості теорії походження всесвіту пропонує розглядати концепцію вселенського вибуху. Приймаючи за основу цей погляд, розглянемо основні положення цієї науково-онтологічної парадигми. Отже, приблизно 15 млрд. років відбувся початок процесу розширення Всесвіту, коли вона була стиснута у надмаленьку "точку" з надщільністю. В цьому сингулярному об'ємі, який є початковим та найпростішим станом нашого Всесвіту, що почав розширюватися, на сьогодні наука не має інформації.

У першопочатковому стані сингулярності простір й час став нескінченним, внаслідок цього самі ці поняття втратили зміст. Відбулося не просто замикання просторово-часового континуума в якості гіперчорної діри, як це виходить із загальної теорії відносності, а його повне руйнування у вимірі нашого фізичного світу. По-суті, створення світу стало переходом із позиції невизначеної фізичної хаотичності існуючої реальності у онтологічну сферу, наповнену змістом в якості її функціонального об'єму. Вважається, що початкова стадія розширення Всесвіту була сферою, в якій панували